

עבודה זרה דף כ

באר הגולה

קמב:

הלכות ברכות סימן רכה רכו

מ. שם. נ טור בשם הרמב"ם. ס ברכות מג. ונת. ע ירושלמי שם. פ טור בשם הרמב"ם.

לְכַן הַרְבֵּה, (כ) וְהִקְפַּח, דְּהִינּוּ שֶׁבִטְנֵוּ גְדוֹל וּמִתּוֹף עָבְיוּ נִרְאִית קוּמְתוֹ מִקְפַּחַת, וְהִנָּס, וְהִדְרָקוּנָה, דְּהִינּוּ, מִי שֶׁהוּא מְלֵא יַבְלֹת, וּפְתוּוֵי הָרֹאשׁ, (כא) שֶׁכָּל שְׁעָרוֹתָיו דְּבוּקוֹת זֶה בְּזֶה, וְאֵת הַפִּיל וְאֵת הַקּוֹף, מְכַרְףּ בְּרוּף אֶתְּהָ ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּף הָעוֹלָם מִשְׁנֵה הַפְּרִיּוֹת: **ט.** הָרֹאָה אֵת הַחֲגֵר וְאֵת (כב) הַקֶּטֶעַ וְאֵת (כג) הַסּוּמָא, וּמִפֶּה שְׁחִין, וְהִפְהִקְנִין, וְהוּא מִי שֶׁמִּנְמַר בְּנִקְדוֹת (כד) דְּקוֹת, אִם הֵם (כה) מִמְּעֵי אִמָּם מְכַרְףּ מִשְׁנֵה הַפְּרִיּוֹת, וְאִם נִשְׁתַּנָּה אַחַר כֵּן (כו) מְכַרְףּ דִּין הָאֲמַת. וַיֵּשׁ מִי שְׁאוּמֵר (כז) דְּדוּקָא עַל מִי יִשְׁמָצְטֵר עָלָיו, (כח) אֲבָל עַל עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֵינוֹ מְכַרְףּ. (כט) וַאֲיֵנוּ מְכַרְףּ אֲלָא פַּעַם רִאשׁוֹנָה שֶׁהִשְׁנוּי עָלָיו גְּדוֹל מְאֹד. הִגָּה (ל) וַיֵּשׁ אוֹמְרִים (לא) מִשְׁלֵשִׁים יוֹם יִשְׁלֹשִׁים יוֹם (טו): **י.** (לב) הָרֹאָה אֵילָנוֹת טוֹבוֹת וּבְרִיּוֹת נְאוֹת, טו"ד אֶפְלוּ (לג) עוֹבֵד כּוֹכְבִים אוֹ בְּהֵמָה, אוֹמֵר בְּרוּף אֶתְּהָ ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּף הָעוֹלָם, שֶׁכֶּכָּה לֹא בַּעוֹלָמוֹ. וַאֲיֵנוּ מְכַרְףּ עֲלֵיהֶם אֲלָא פַּעַם רִאשׁוֹנָה וְלֹא יוֹתֵר, לֹא עֲלֵיהֶם (לד) וְלֹא עַל אַחֲרֵים, אֲלָא אִם כֵּן הָיוּ נְאִים מֵהֶם:

רכו הַרְוָאָה פְּרַחֵי הָאֵילָן מִה מְכַרְףּ. וְכוּ סְעִיף אֶחָד:

א ברכות מג.

א. הַיּוֹצֵא (א) בִּימֵי נִסְחָן וְרָאָה אֵילָנוֹת שְׁמוֹצִיאִין ^ב (ב) פְּרַח, אוֹמֵר בְּרוּף אֶתְּהָ ה' אֱלֹהֵינוּ מִלֶּף הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא

באר היטב

להסתכל בו ביותר אסור, ואסור לומר כפמה נאה כותי זה: יז. בהמה. על הפרדה נאה אין לברך, דמאסי, הלכות קטנות חלק א סימן רסה:
 ב. פרח. ואין מברכין כי אם על אילני מאכל, הלכות קטנות חלק ב סימן כח. ונהוא

יז. שמצטער עליו. וקאי אברכת דין האמת, אבל אם הם ממעי אמן מברך לעולם משנה הבריות, ט"ז, מגן אברהם: טו. לשלושים יום. פרוש, שלא ראה אחר פיוצא בו תוך שלושים יום: טז. אפלו וכו'. דהינו ראה בעלמא דמתר, אבל

באר הלכה

ח (כ) וְהִקְפַּח דְּהִינּוּ וְכוּ'. וּבִכְבוֹרוֹת [דף מה] מִשְׁמַע דְּהוּא אֲרִיף וְקִטְיִן, וְלִפִּי שֶׁדָּק הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לִסְבֹּל קוּמְתוֹ וּנְכַפֵּף, וְדוּמָה כְּמִי שֶׁחִלּוּתָיו שְׁמוּטוֹת [מגן אברהם]: (כא) שֶׁכָּל שְׁעָרוֹתָיו וְכוּ'. וְנוֹלַד כֵּן מִמְּעֵי אִמּוֹ, דְּאִי ^ב נֶעֱשֶׂה לוֹ זֶה אַחַר כֵּן, אוֹמֵר דִּין הָאֲמַת: **ט** (כב) הַקֶּטֶעַ. שֶׁנִּקְטְעוּ לוֹ יָדָיו: (כג) הַסּוּמָא. מִשְׁתִּי ^כ עֵינָיו: (כד) דְּקוֹת. הִינּוּ, שִׁישׁ לוֹ נִקְדוֹת כְּעֶדְשִׁים אֲדָמִים קִצָּת, אֲלָא שְׁבִין עֲדָשָׁה לְעֲדָשָׁה יֵשׁ לָכֵן צַח וּמִבְהִיק, וְעַל שֵׁם אוֹתוֹ הִלְכֵן נִקְרָא בְּהִקְנִין

ט (*1) וְאִם נִשְׁתַּנָּה אַחַר כֵּן וְכוּ'. וְאִם הָרֹאָה אוֹתוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם נוֹלַד כֵּן אוֹ לֹא, צָרִיךְ עֵינָן אִם יִכְרַךְ דִּין הָאֲמַת נְחִדוּשֵׁי ר' עֲקִיבָא אִיגַר עִין שֵׁם]:
 י (*2) אֶפְלוּ עוֹבֵד כּוֹכְבִים. עֵינָן מִשְׁנֵה בְּרוּךְ בְּשֵׁם מִגֵּן אֲבָרְהָם. וְקִצָּת רָאִיָּה לְדָבָר מִעֲבוּדָה זָרָה דָּף כ' דְּקַמְקָשָׁה מִיִּמְיָבִי וְכוּ', שֶׁלֹּא יִסְתַּכַּל אָדָם בְּאִשָּׁה נְאֻה וְכוּ', תְּפִיךְ לָהּ דְּאֶפְלוּ הִיָּה זָכָר הִיָּה אֲסוּר לְהִסְתַּכַּל בּוֹ מִצַּד דְּאֲסוּר לְהִסְתַּכַּל בְּדַמוֹת וְכוּ', אֲלָא וְדָאִי דְּהִסְתַּכְלוֹת בְּעֵלְמָא שְׂרִי, דְּדוּקָא לְהִסְתַּכַּל בּוֹ בִּיּוֹתֵר וְלִהְתַּבּוֹן בְּדַמוֹתוֹ, וְהָתָם לְעֵנִין אִשָּׁה אֶפְלוּ סָתָם הִסְתַּכְלוֹת אֲסוּר:

אמצית השקל, ועין באליה רכה וכפרי מגדים. אכן אם שכית שם הרבה אנשים פנה, מסתברא דאין זה גנאי ולא שנוי שיכרך על זה דין האמת ומשנה הבריות, וכל שכן אם נעשה זה על ידי חם השמש וצתידין להסתלק, נראה דלכלי עלמא אין לברך על זה: (כה) מִמְּעֵי אִמָּם. קָאִי אֶכְלָהוּ, ^כ לְכַד אֶקְטַע: (כו) מְכַרְףּ דִּין הָאֲמַת. שָׁבָא לוֹ זֶה עַל יְדֵי עֲנֵשׁ: (כז) דְּדוּקָא וְכוּ'. קָאִי ^כ עַל בְּרַפְת דִּין הָאֲמַת, דְּאֵינוֹ שִׁיף אֲלָא לְמִי שֶׁמִּצְטָרֵר וּמִצְדִּיק הַדִּין, אֲבָל בְּרַפְת מִשְׁנֵה הַבְּרִיּוֹת לֹא שִׁיף בְּמִצְטָרֵר דוּקָא, מִיִּדֵי דְהוּי אֶפִּיל וְקוּף: (כח) אֲבָל עַל עֲפוּיִם וְכוּ'. מִלְתָּא דְפְסִיקָא נִקְט, ^כ וְהוּא הַדִּין לְכָל מִי שְׁאֵינוֹ מִצְטָרֵר עָלָיו: (כט) וַאֲיֵנוּ מְכַרְףּ וְכוּ'. זֶה קָאִי גַם אֲבָרְכַת מִשְׁנֵה הַבְּרִיּוֹת [ט"ז], וְרוּצָה לוֹמֵר, דְּאֶפְלוּ רָאָה כּוּשִׁי אַחַר וַיִּכְהֵא גּוֹנָא שְׁאָרֵי דְכָרִים הִנֵּל] אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם גַּם כֵּן אֵינוֹ מְכַרְףּ, וְהַטַּעַם, דְּעַל שְׁנוּי אֵין שִׁיף לְבָרַךְ רַק פַּעַם רִאשׁוֹן שְׁרֹאָה הַדְּבָר וְהִשְׁנוּי גְּדוֹל בְּעֵינָיו, וּמִשְׁמַע מִהַטִּיז דְּכָל שֶׁכֵּן דְּקָאִי הַמְּחַבֵּר אֲבָרְכַת דִּין הָאֲמַת, אֲמַנָּם בְּסַפֵּר נִהַר שְׁלוֹם כְּתָב, דְּלַעֲנִין דִּין הָאֲמַת, שְׁהוּא דוּקָא עַל קְרוֹבוֹ וְאוֹהָבוֹ שֶׁמִּצְטָרֵר עָלָיו, מִסְתַּבְּרָא דָאֵם רֹאָה זֶה עוֹד עַל קְרוֹבוֹ אַחַר, בְּוֹדָאִי נִתְגַּדַּל עָלָיו עוֹד הַצַּעַר יוֹתֵר וְשִׁיף לְבָרַךְ עַל זֶה דִּין הָאֲמַת: (ל) וַיֵּשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'. וְלִמְעֵשָׂה ^כ יֵשׁ לְהוֹרוֹת דִּיבְרָךְ אַחַר שְׁלֹשִׁים בְּלֹא שֵׁם וּמְלַכּוֹת [אליה רכה עין שם]: (לא) מִשְׁלֹשִׁים יוֹם. פְּרוּשׁ, שֶׁלֹּא רָאָה אַחַר ^כ כִּיִּיצֵא בּוֹ תוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם [מגן אברהם]: **י** (לב) הָרֹאָה וְכוּ' וּבְרִיּוֹת נְאוֹת. בֵּין זְכָרִים בֵּין נְקִיבוֹת, וְעַכְשָׁו לֹא נִהְגוּ כָּלֵל לְבָרַךְ בְּרַכָּה זֹאת חֲמִי אָדָם, ^כ עֵינָן שֵׁם טַעְמוֹ], וּמִכָּל מְקוֹם נִכּוֹן לְבָרַךְ בְּלֹא שֵׁם וּמְלַכּוֹת: (לג) עוֹבֵד גְּלוּלִים. הִינּוּ רָאִיָּה בְּעֵלְמָא דְמַתָּר, אֲבָל לְהִסְתַּכַּל בּוֹ בִּיּוֹתֵר וְלִהְתַּבּוֹן בְּדַמוֹתוֹ אֲסוּר [מגן אברהם]. וְאֲסוּר לוֹמֵר כְּפָמָה נְאֻה כּוּתִי זֶה, מִשּׁוּם לֹא תִחַנֵּם [גמרא]: (לד) וְלֹא עַל אַחֲרֵים. אֶפְלוּ ^כ לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם:

רכו א (א) בִּימֵי נִסְחָן. אֲרַחָא דְמִלְתָּא נִקְט, שְׁאָז דָּרַךְ אֲרַצוֹת הַחַמִּים לְלַבֵּל הָאֵילָנוֹת, וְהוּא הַדִּין בַּחֲדָשׁ אַחַר, כֹּל שְׁרֹאָה הִלְכּוּב פַּעַם רִאשׁוֹן מְכַרְףּ [אחרונים]: (ב) פְּרַח. דוּקָא פְּרַח, הָא עֲלִים לְחוּדָה לֹא, וְאָף בְּפִרְחָ, דוּקָא בְּאֵילְנֵי מְאָכֵל, שְׁמִזָּה הַפְּרַח עֲתִיד לְהִתְגַּדֵּל פְּרִי, אֲבָל אֵילְנֵי סָרְק לֹא [אחרונים]:

שער הציון

כבית יוסף: כט. מן מוכח מהג"א: ל. מן מוכח ממגן אברהם פסעף קטן יט: לא. ועין בבאור הג"א דתלוי זה בפלגמא במה הפליגי לעיל בסימן ריח סעיף ג ועין שם בסוחר, וממילא לדידה הלכה כהיש אומרים. ועין בפרי מגדים בשם הנחלת צבי: לב. דאלו על זה שברך מתחלה, פשיטא דלכלי עלמא לא יברך עליו לעולם: **לג. וְלֹא נְאוֹת**, משום דכונת הגמרא דוקא בשם נאות ביותר. כדאיתא ברמב"ם פ"ק * מהלכות ברכות, ומי יוכל לברקב פנה: לד. זהו לדעת המחבר הנ"ל, אבל להיש אומרים שם, גם פנה צריך לברך לאחר שלשים על אחרים [אליה רכה בשם מלבושי יום טוב ושאר פוסקים והגרי"א. ולא כמ"ח]:

ח. כה. דכן הוא לפי גרסתנו פגמא דקחשיב לה בפרימא פתוי אנה דברכתו דין האמת, וכן הוא גם כן בחוספתא, ובר"ף וברא"ש נמי מורים פנה לדינא, אלא דהיה להם גרסא אחרת, והצריך דפרש פתוי הראש, שאין ראשו סגולל אלא רחבה, על פתח דגריס כגריס הרי"ף, דאי לאו הכי לא סלקא סוגית הגמרא שם כמאי דקאמר דיקא נמי, עין שם: **ט. כו.** אליה רכה. ונראה, דאי לאו הכי לא שיק לומר משנה הבריות דאין זה שנוי גדול כל כך, אבל לענין דין האמת אם נעשה כנו או קרובו שמצטער עליו סומא אפלו באחת מעיניו, מסתברא דיוכל לברך דין האמת: כז. כן הוא שם בגמרא, ודברי הפרי מגדים לא אבוי בזה: כח. כ"ח ומגו אברהם וש"ז והגרי"א ושאר אחרונים. ולא